

Lieta C-510/22

**Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu kopsavilkums saskaņā ar
Tiesas Reglamenta 98. panta 1. punktu**

Iesniegšanas datums:

2022. gada 28. jūlijs

Iesniedzējtiesa:

Înalta Curte de Casație și Justiție (Rumānija)

Datums, kurā pieņemts iesniedzējtiesas nolēmums:

2022. gada 14. jūnijs

Apelācijas sūdzības iesniedzēja:

Romaqua Group SA

Atbildētājas apelācijas instancē:

Societatea Națională a Apelor Minerale

Agenția Națională pentru Resurse Minerale

Pamatlietas priekšmets

Apelācijas sūdzības iesniedzējas *Romaqua Group SA* iesniegtā apelācijas sūdzība pret atbildētājām *Societatea Națională a Apelor Minerale SA* [Valsts minerālūdeņu sabiedrība – *SNAM*] un *Agenția Națională pentru Resurse Minerale* [Valsts derīgo izrakteņu aģentūru – *ANRM*], ar ko ir pārsūdzēts *Curtea de Apel București – Secția a VIII-a de contencios administrativ și fiscal* [Bukarestes apelācijas tiesas, Rumānija, VIII Administratīvo un nodokļu lietu palāta] 2019. gada 11. jūnija spriedums civillietā

Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu priekšmets un juridiskais pamats

Pamatojoties uz LESD 267. pantu, tiek lūgts interpretēt LESD 106. panta 1. punktu, LESD 49. pantu un 119. pantu un Direktīvas 2009/54/EK 3. pantu.

Prejudiciālie jautājumi

Vai LESD 106. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tas nepieļauj tādu valsts tiesisko regulējumu, kāds tiek aplūkots pamatlietā un kas, izmantojot secīgus un neierobežotus ekskluzīvu (publiskas sabiedrības rīcībā esošu) licenču minerālūdeņu avotu ekspluatācijai pagarinājumus, uztur tiešu, sākotnēju piešķiršanu bez konkurences režīma pilnībā publiska kapitāla sabiedrībai?

Vai Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 16. pants, LESD 49. pants, LESD 119. pants un Direktīvas 2009/54/EK par dabīgo minerālūdeņu ieguvu un tirdzniecību 3. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tas nepieļauj tādu valsts tiesisko regulējumu, kāds tiek aplūkots pamatlietā un ir minēts iepriekš, kas veido nepamatotu ierobežojumu darījumdarbības brīvībai un brīvībai veikt uzņēmējdarbību?

Atbilstošās Savienības tiesību normas un minētā judikatūra

LESD 49. panta un 102. pants, 106. panta 1. punkts un LESD 119. panta 1. punkts.

Eiropas Savienības Pamattiesību harta, 16. pants.

Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2009/54/EK (2009. gada 18. jūnijs) par dabīgo minerālūdeņu ieguvu un tirdzniecību; piektais apsvērums un 3. pants.

Spriedums, 2014. gada 17. jūlijs, Komisija/DEI (C-553/12 P), 41.-47. punkts.

Atbilstošās valsts tiesību normas

Derīgo izrakteņu ieguves likums Nr. 61/1998

46. pants: “(1) Publiskās iestādes, nacionālās derīgo izrakteņu ieguves sabiedrības un komercsabiedrības turpinās savu darbību tikai vietās, kuras ir to pārvaldībā un kurās šā likuma publicēšanas dienā tās īsteno atļautus izpētes, attīstības vai ekspluatācijas darbus.

(2) 90 dienās pēc šā likuma stāšanās spēkā publiskās iestādes, nacionālās derīgo izrakteņu ieguves sabiedrības un komercsabiedrības, kuras nodarbojas ar derīgo izrakteņu ieguvu, pabeidz 1. punktā noteikto vietu izpētes, attīstības un ekspluatācijas perimetru norobežošanu un lūdz kompetento iestādi uzticēt šos perimetrus to pārvaldībai vai koncesijai atbilstoši šim likumam.”

Derīgo izrakteņu ieguves likums Nr. 85/2003, ar kuru atceļ Likumu Nr. 61/1998

20. panta 2. punkts: “Ieguves licence tiek piešķirta maksimāli uz 20 gadiem, ar tiesībām to pagarināt uz secīgiem piecu gadu periodiem.”

60. panta 1. punkts: “Spēkā esošo licenču noteikumi paliek spēkā visu to darbības laiku ar nosacījumiem, ar kādiem tās parakstītas.”

Curtea Constituțională (Konstitucionālā tiesa) nolēmums Nr. 136/2001, ar kuru par neatbilstošu Konstitūcijai tika atzīti Likuma Nr. 219/1998 par koncesiju režīmu (*Legea nr. 219/1998 privind regimul concesiunilor*) 40. panta 1. punkta pirmajā teikumā minētie noteikumi tiktāl, ciktāl publiskajām pašvaldības iestādēm ir pienākums pašvaldības interesēs tieši, ar koncesiju līguma starpniecību, piešķirt tiesības būvdarbu veikšanai vai publisko darbību veikšanai vai publisko pakalpojumu sniegšanai noteiktām juridiskajām personām.

Īss pamatlīstas faktisko apstākļu un tiesvedības izklāsts

- 1 Ar valdības lēmumu Nr. 786/1997 *Regia Autonomă a Apelor Minerale din România* [Rumānijas Minerālūdeņu autonomā uzņēmuma] pārstrukturēšanas ietvaros tika dibināta *SNAM* – pilnībā publiska kapitāla komerciāla akciju sabiedrība, saskaņā ar Rumānijas tiesībām dibināta juridiska persona, kuras darbības priekšmets ir “tās administrēšanai uzticētajās atradnēs esošo lietderīgo minerālvielu ekspluatācija un lietderīga izmantošana, veicot komerciālas darbības, ģeoloģiskās un hidroģeoloģiskās izpētes darbus un ekspluatāciju, veicot savu produktu iepildīšanu pudelēs vai izmantojot tos tūrisma un balneārās darbībās, pārvaldājot, uzglabājot, izplatot un tirgojot tos”.
- 2 Ar valdības lēmumiem, kas pieņemti secīgi 1999. gadā (Nr. 489/1999, Nr. 568/1999, Nr. 695/1999 un Nr. 1020/1999), tika apstiprināta piešķiršana, kuras ietvaros *ANRM* (licenču pārvaldītāja statusā) tieši piešķir *SNAM* visu minerālūdeņu resursu, kas tolaik darbojās Rumānijā (30 ūdens nesējslāņi), ekspluatācijas koncesiju licences uz 20 gadu periodu.
- 3 2016. gada 19. jūlijā *Romaqua Group SA* lūdza *ANRM*, lai tiktu tūlīt nodotas *Borsec* un *Stânceni* perimetru ieguves licences un lai pēc to licenču termiņa beigām 2018. gadā, kas agrāk tieši piešķirtas *SNAM*, *ANRM* tās nepagarinātu un rīkotu konkursu jaunu licenču piešķiršanai atbilstoši spēkā esošajiem tiesību aktiem.
- 4 *ANRM* atteicās apmierināt šos lūgumus, uzsverot, ka licenču nodošanu varēja veikt tikai *SNAM*, pirms tam saņemot *ANRM* piekrišanu, un ka publisku konkursu varēja rīkot tikai tad, ja *SNAM* nebūtu lūgusi pagarināt pašlaik spēkā esošās licences. Pagarinājumus var lūgt katrus piecus gadus un *ANRM* nevarot iebilst pret šādu lūgumu.
- 5 *SNAM* no savas puses paziņoja, ka nav ieinteresēta nodot licences un saistības, kas uzņemtas ar abām ieguves licencēm.
- 6 2016. gada 2. novembrī *Romaqua Group SA* cēla *Curte de Apel București* [Bukarestes apelācijas tiesā] prasību pret atbildētāju *ANRM*, lūdzot, lai tiktu atzīts, ka *ANRM* atteikums izpildīt tās lūgumu bija nepamatots un lai *ANRM* tiktu

piespriests – tā perioda (2018. gada) beigās, par kuru *SNAM* tika piešķirtas licences Nr. 331/1999 (*Borsec* perimetrs) un Nr. 585/1999 (*Stânceni* perimetrs) minerālūdeņu ieguves darbību koncesijai – saņēkot publisko iepirkumu ieguves darbību koncesijai uz nākamo periodu atbilstoši spēkā esošo tiesību aktu noteikumiem.

- 7 Prasības pamatojumā *Romaqua Group SA* paziņoja, ka, lai gan spēkā esošajā tiesiskajā regulējumā ir paredzēta konkursa izsludināšana, *ANRM* tieši piešķīra 2. punktā minētās licences *SNAM* atbilstoši Likuma Nr. 219/1998 par koncesiju režīmu 40. panta 1. punktam.
- 8 Pēc tam, kad ar *Curte Constituțională* nolēmumu Nr. 136/2001 tika atzīta Likuma Nr. 219/1998 40. panta 1. punkta neatbilstība Konstitūcijai un pēc *Derīgo* izrakteņu ieguves likuma Nr. 85/2003 stāšanās spēkā, kura 18. pantā ir noteikts, ka ieguves licences tiek piešķirtas publiskajā iepirkumā izraudzītajam pretendenta, *ANRM* izdeva minerālūdeņu ekspluatācijas koncesijas licences citām sabiedrībām, atšķirīgām no *SNAM*, kura tomēr turpina nepamatoti saglabāt dominējošu stāvokli minerālūdeņu ieguves tirgū.
- 9 Savā iebildumu rakstā *ANRM* apgalvoja, ka koncesijas licences *SNAM* bija piešķirtas atbilstoši *Derīgo* izrakteņu ieguves likuma Nr. 61/1998 46. pantam, jo tā veica *derīgo* izrakteņu ieguves darbības *Borsec* un *Sâncrăeni* perimetros.
- 10 Atļāvusi *SNAM* iestāties lietā, 2019. gada 11. jūnijā *Curte de Apel București* noraidīja *Romaqua Group SA* celto prasību, būtībā uzskatot par piemērojamiem Likuma Nr. 61/1998 46. pantu un *Derīgo* izrakteņu ieguves likuma Nr. 85/2003 20. panta 2. punktu, kā arī valdības lēmuma Nr. 1208/2003, ar ko apstiprina *Derīgo* izrakteņu ieguves likuma Nr. 85/2003 piemērošanas normas, 32. panta 1. punktu.
- 11 *Romaqua Group SA* par 2019. gada 11. jūnija spriedumu iesniedza apelācijas sūdzību *Înalta Curte de Casație și Justiție* [Augstā kasācijas tiesa, Rumānija], iesniedzējtiesā, apgalvojot cita starpā, ka ar pārsūdzēto spriedumu ir pārkāpts Savienības tiesību pārākuma princips, un lūdzot iesniedzējtiesu ierosināt Tiesā prejudiciālu tiesvedību.

Pamatlietas pušu galvenie argumenti

- 12 *Romaqua Group SA* apgalvo, ka *ANRM* nostāja, ko apstiprinājusi arī *Curte de Apel București* un atbilstoši kurai *SNAM* saskaņā ar Likuma Nr. 85/2003 20. panta 1. un 2. punktu ir tiesības secīgi katrus piecus gadus lūgt licenču pagarinājumus un tāpat ar pagarinājumiem *sine die* uzturēt no tiesas piešķiršanas izrietošās *SNAM* rīcībā esošās ieguves tiesības, ir jāizvērtē arī Savienības tiesību gaismā.
- 13 Faktiski *SNAM* esot dominējošs stāvoklis, jo tai ir īpašas un ekskluzīvas tiesības piekļūt resursiem, kuri bija ekspluatācijā 1998. gadā. Tomēr apelācijas sūdzības iesniedzējas ieskatā, valsts noteikumi, kuri padara šādu situāciju iespējamu, ir

pretrunā LESD 106. panta 1. punkta un LESD 102. panta noteikumiem. Aplūkojamie valsts noteikumi ir ne tikai uzturējuši spēkā īpašas un ekskluzīvas tiesības, bet ir izraisījuši arī dominējošā stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu.

- 14 Turklāt, ievērojot Hartas 16. pantu un LESD 49. pantu un LESD 119. pantu kopsakarā ar Direktīvas 2009/54/EK 3. panta noteikumiem, aplūkojamais valsts tiesiskais regulējums rada šķēršļus citu uzņēmumu iekļūšanai tirgū un veido ierobežojumu brīvībai veikt uzņēmējdarbību, kas nešķiet pamatots.

Īss lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu motīvu izklāsts

- 15 Iesniedzējtiesas ieskatā, aplūkojamās lietas priekšmets ir iespēja ar pagarinājumiem (faktiski bez jebkāda ierobežojuma laikā) uzturēt tieši (bez konkursa) piešķirtās licences un tādā izkropļot ar šo tirgu saistīto konkurences sistēmu (jo *SNAM* ir dominējošs stāvoklis, saglabājot īpašas un ekskluzīvas tiesības pieklūt resursiem, kuri bija ekspluatācijā 1998. gadā).
- 16 Secīgi analizējot jēdzienus “publiskis uzņēmums” un “ekskluzīvas tiesības”, *Înalta Curte de Casație și Justiție* konstatē, ka aplūkojamajā lietā ir piemērojami LESD 106. panta noteikumi.
- 17 Proti, no vienas puses, ciktāl attiecas uz pirmo no minētajiem jēdzieniem, minētā tiesa uzsver, ka *SNAM* ir pilnībā publiska kapitāla komerciāla akciju sabiedrība, saskaņā ar Rumānijas tiesībām dibināta juridiska persona, tā ka to var uzskatīt par “publisku uzņēmumu”.
- 18 No otras puses, ciktāl attiecas uz otro minēto jēdzienu, kaut gan Likuma Nr. 61/1998 10. pants un vēlāk Likums Nr. 85/2003 teorētiski atstāj atvērtu iespēju pieklūt minerālūdeņu resursiem, faktiski minēto iespēju ierobežo *SNAM* preferenciāli piešķirto licenču saglabāšana atbilstoši Likuma Nr. 61/1998 46. pantam. *SNAM* piešķirtas privilēģijas neierobežota pagarināšana secīgi katrus piecus gadus veido īpašas un ekskluzīvas tiesības *SNAM* labā un, vienlaikus, rada šķēršļus citu sabiedrību iekļūšanai tirgū – aspekts, ko ir uzsvērusi arī Konkurences padome kādā ziņojumā, kas sagatavots pēc nozares mēroga izmeklēšanas dabīgo minerālūdeņu resursu ekspluatācijas tirgū Rumānijā.
- 19 Ievērojot arī 2014. gada 17. jūlija sprieduma Komisija/*DEI*, (C-553/12 P) 41.-47. punktu, iesniedzējtiesa apliecinā, ka pastāv nopietnas šaubas par konkrēto valsts tiesību normu, kuras attiecas uz licenču pagarināšanu, atbilstību Savienības tiesību normām konkurences, brīvības veikt uzņēmējdarbību un darījumdarbības brīvības vienlīdzīgos apstākļos jomā.